

MENTEŐE MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ
2020 EKİM AYI UZAKTAN EĞİTİM DERS NOTLARI

ALAN/DAL ADI : GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ/ TÜM DALLAR

DERS ADI : SAKAL- BIYIK TIRAŞI

DERSİN SINIF DÜZEYİ : 11

MODÜL/KAZANIM ADI : SAKAL TIRAŞI

KONU : SAKAL TIRAŞI

KONU TARİHİ ARALIĐI : 21 EYLÜL- 30 EKİM

DERS ÖĞRETMENLERİ : ŐENAY DEMİR

EKİM 2020, MUĐLA

1. SAKAL BIYIK TIRAŞI

1.1. Tanımı

Uzayan sakal ve bıyığı çeşitli tıraş kozmetikleri ve kesme araçları kullanarak sakal ve bıyığın ciltten tamamen kazınarak temizlenmesi ya da kısaltılarak şeklini koruma amacıyla yapılan işe sakal ve bıyık tıraşı denir.

Sakal ve bıyık tıraşı iki şekilde uygulanır.

- Uzun kullanılan sakal ve bıyığın uzadıkça şeklinin korunması amacıyla tarak ve makasla kısaltılarak yapılan tıraş.
- Sakal ve bıyığı ustura ile tamamen temizleyerek yapılan tıraş.

1.2. Önemi

Berberlik mesleği insan güzelliği ve sağlığı açısından çok önemli bir meslek dalı olmakla beraber en önemli ve zor bölümü sakal bıyık tıraşıdır. Her kişide farklılık gösteren cilt tipi, hassasiyet durumu ve kıl yapılarından dolayı müşterinin canını acıtmadan, kesik oluşturmada, tıraş sonrası oluşabilecek kıl dönmesi (batık), sivilce ve infeksiyon oluşumuna sebebiyet vermeden, rahat, kusursuz bir tıraş yapabilmek için gerekli temel bilgiler ve teknik uygulama becerisi çok iyi öğrenilmelidir.

1.3. Sakal Bıyık Tıraşında Kullanılan Araç ve Gereçler

1.3.1. Sakal Fırçası:

Sakal tıraşında sakalları köpürtme amacı ile kullanılan kıl uzunluğu orta boylarda, yumuşak, kolay temizlenebilen, doğal kıllardan özel olarak üretilmiş fırçalardır. .

1.3.2. Tıraş Kabı:

Metal, porselen, plastik malzemelerden üretilen kâse şeklindeki kaplardır. Sakal tıraşında içine sıcak su konularak sakal fırçasını köpürtmek amacıyla kullanılır. Kolay temizlenmesi ve kırılma riskinin az olması nedeni ile plastik kaplar tercih edilir.

1.3.3. Tıraş Kozmetikleri:

Sakal tıraşında tıraş köpüğü, tıraş losyonu, nemlendirici krem, pudra kullanılır (Bkz. Cilt bakım kozmetikleri mod.).

1.3.4. Ustura:

Günümüzde kullanılan usturalar ağız jilet takılan açık usturalardır. Kesici ağız yoktur. Ağız kısmında bulunan jilet kanalına yarım jilet takılarak kesiciliği sağlanan kesme aracıdır.

1.3.5. Jilet:

Usturaya takılmak üzere üretilmiş paket halinde satılan tek kullanımlık tıraş bıçaklarıdır. Her müşteride yeni jilet kullanıldığı için sağlık açısından kullanımı uygundur.

1.3.6. Cımbız:

En kısa kılları iyi tutabilen, batıkların çıkartılmasında kullanılan ince uçlu kıstraçtır.

1.3.7. İğne:

Tek kullanımlık ince uçlu iğnelerdir.

1.3.8. Buhar Cihazı:

Buhar cihazı, buharı sis kıvamında cilde yoğun olarak veren cihazdır.

Buhar cihazı, saf su koyulan cam kavanoz, buhar püskürtme borusu ve cihazın yerleştirildiği tekerlekli buhar makinesi ayağı parçalarından oluşur. Buhar cihazı berber salonlarında cilt bakımı uygulaması ve sert sakalların yumuşatılması amacıyla kullanılmaktadır. Buhar cihazının üç ayrı etkisi vardır. Bunlar sis etkisi, ozon etkisi ve aroma terapi bakım etkisidir.

Sis etkisi: Vapazon buharı normal su buharından farklıdır. Su kavanozu içinde bulunan rezistans suyu kaynatarak yoğun buhar oluşmasını sağlar. Buhar, püskürtme borusundan geçerken her buhar zerresine aynı elektiriği yükler. Aynı elektrik yükü birbirini ittiği için zerrelerin bir araya gelmesi önlenir. Böylece cihaz buharı sis akımı halinde verir. Sis etkisi cildi yumuşatır, nemlendirir, cilt gözeneklerini açar ve kan dolaşımını hızlandırarak cildin beslenmesini sağlar.

Ozon etkisi: Ozon dezenfekte için kullanılan bir oksijen formudur. Üç oksijen atomunun birleşmesi ile oluşur. Buhar cihazına yerleştirilmiş ozon üreticisi bulunur. Cildi dezenfekte etme amacıyla kullanılır.

Aroma terapi bakımı: Püskürtme borusu ucunda bulunan keçeyle cildin özelliğine göre aromatik yağlar damlatılır. Sıcak buhar keçedeki yağ zerrecikleri ile karışarak cilde etki eder. Ayrıca bazı buhar cihazlarının kavanozunda bitki bölmesi bulunmaktadır. Bu bölmeye bitkiler konularak buharla birlikte aroma terapi bakımı aynı anda yapılmış olur.

1.3.8.1. Buhar Cihazı Kullanımında Hangi Hatalar Yapılmamalı

- Buhar cihazına musluk suyu koymayınız.
Musluk suyunda bulunan kalsiyum mineral birikintileri cihazın içinde zamanla birikerek cihazın bozulmasına neden olur.
- Buhar cihazının su haznesinde kaynar su varken soğuk su ilavesi yapmayınız.
Cihaz patlayabilir.
- Müşterinin yüzüne 30cm'den yakın buhar vermeyiniz.
Cilt yanabilir.
- Müşterinin gözlerini koruyunuz.
Göz çevresi hassas ve incedir. Buhar zarar verebilir. Nemli pamuk pedler ile kapatılmalıdır.
- Cilt yüzeyinde kılcal damarlar görünen müşteriye buhar verilmez. Sıcak buhar damarları genişleterek çatlamasına neden olur.

1.4. Tıraş Öncesi Tespitler

1.4.1. Cilt Analizi

Sakal tıraşından önce cilt analizi, kullanılacak kozmetikleri belirlenmesi, tıraşın ciltte nasıl bir etki yaratacağının saptanması bakımından önemlidir. Özellikle müşteriye kozmetiklere, metale alerjisi olup olmadığı gibi soru yöneltilerek cildin hassasiyet durumu tespit edilmeye çalışılır. Hassasiyet durumu söz konusu olduğunda, alerjik malzemeleri kullanmadan, uygun tıraş yöntemini (tarak ve makas, tıraş makinesi kullanarak veya kozmetik kullanmadan tıraşlama) uygulanmalıdır.

Tıraş yapılacak bölgede sivilce, ben, yara gibi tıraşa engel olacak oluşumlar tıraştan önce tespit edilmelidir. Bu nedenle tıraş sırasında bu noktalara ustura değmesi için sabunlamadan sonra bu noktalardaki köpük parmakla alınarak işaretleme yapılmalıdır ki bunlar ustura ile kesilerek ciddi yaralanmalar oluşturmasın.

Kişide bulaşıcı cilt hastalıkları varsa müşteriyi incitmeden kibar bir dille ‘yapacağımız uygulama ile rahatsızlığınızın şiddetini artırabilir’ diyerek uygulama yapılmamalıdır. Eğer müşteri ısrar ediyor ise kişiye özel araç-gereçler çıkartılarak her tıraşta kendi malzemesi kullanılmalıdır.

1.4.2. Kıl Analizi

Sakal tıraşından önce kıl yapısı incelenmelidir. Kıl sıklığı, kılın sertlik derecesi, kıl batıkları, kılın çıkış yönlerine bakmalıyız. Kılların sertliğini elle dokunarak tespit ederek sertlik derecesine göre yumuşatıcı işlem uygulanır. Sakallar yumuşak ise kompres uygulamasına gerek yoktur ve doğrudan sabunlama yeterlidir.

Tıraş edilecek kısmın her tarafına bakarak kıl çıkış yönlerini, parmaklarımızla cildi gererek batıkları tespit edebiliriz. Kılların çıkış yönlerine göre ustura kullanılmak zorunludur. Çünkü kıllar ters yönde tıraşlandığında müşterinin canı yanarak rahatsız olur. Ayrıca kılların yanlış yönde tıraş edilmesi kılların çıkış yönlerinin sapmasına neden olarak kıl batığına sebebiyet verebilir. Yüzeye çıkamayan kıl deri içinde uzayarak orada yağ birikintisiyle beraber sertlik oluşturur ve bazen de kıl batıkları iltihaplanabilir. Bu nedenle kıl batıklarının cilt sorununa dönüşmeden tespit edilip steril cımbız ve iğne kullanarak deriye zarar vermeden çıkartılmalıdır. Bu işlemin sakal sonrası yapılması daha uygundur. Çünkü tıraş öncesi cilt tahriş olacaktır ve sabunlama, tıraşlama işlemleri batık çıkartılan hassaslaşmış noktayı daha da tahriş edecektir. Ayrıca tıraş sonrası batıklar daha rahat tespit edilip, cilt yumuşadığından dolayı batıklar daha kolay çıkarılacaktır.

Batık kıllar steril iğnenin ucu ile çok dikkatli olarak batık kılın ucu deriden çıkartarak cımbızla çekilir. Bölgeye antiseptik sürülür. Bunun için becerikli ve sakin bir el gerekmektedir. Eğer sakaldaki batık kıllar derin, iltihaplı, yara şekline dönüşmüş ise berber müdahale etmeyerek müşteriyi hekime yönlendirmelidir.

Burun ve kulak kılları var ise mutlaka makasla temizlenmelidir. Bunu yaparken kıllar çekilmemeli, aksi takdirde kişinin canının çok yanmasına ve kıl dibinin iltihaplanmasına neden olunabilir. Bu işlem tıraşın tamamlayıcısıdır.

1.5. Sakal Bıyık Yumuşatma

Bir tıraşı acısız ve hoş hale getirmek için, yüz cildi ve sakal hazırlanmalıdır; cilt gerilmeli ve kıllar dikleşip şişmelidir. Cildin hassasiyetine ve sakalın sertliğine göre ön hazırlık sıcak kompres uygulayarak veya buhar vererek ve sakalı mutlak surette tıraş kozmetikleriyle köpürterek kıl yumuşatma işlemleriyle başlar.

1.5.1. Kompresin Etkisi

Sakal bıyık tıraşında kompres sıcak veya soğuk su ile ıslatılan nemli havlunun cilde bastırılmasıdır. Sıcak kompres tıraştan önce kan dolaşımını hızlandırmak, gözenekleri açıp kirleri çıkarmak, cilt ve kılları yumuşatmak amacıyla uygulanır. Soğuk kompres ise tıraştan sonra gözenekleri sıkıştırma, kızarıklıkları giderme, cildi rahatlatma amacıyla uygulanır. Isı kaybının önlenmesi için bu işlemler çabuk yapılmalıdır ama havlu çok sıcak cilde konmamalıdır, cilt yanabilir. Kompresin hemen sonrasında cilt soğumadan sabunlama işlemi yapılmalıdır.

1.5.2. Buharın Etkisi

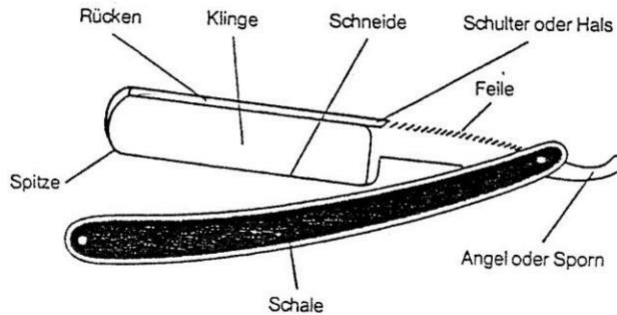
Saç ve sakal tıraşında kullanılan buhar cihazı aynı kompres gibi tıraş öncesi kılları ve cildi yumuşatmak, gözenekleri açmak amacıyla kullanılmaktadır. Kılcal damarları yüzeyde olan kişilere buhar verilmemelidir. Cilde çok yakın buhar tutulmamalıdır, çünkü cilt yanabilir.

1.5.3. Sabunlamanın Etkisi

Sabunlama ile sakallar şişer, yumuşar ve dikleşir. Köpük dikilen kılları usturadan kaçamayacak şekilde sarar, suyun buharlaşmasını önler ve cildi kaygan bir tabaka ile kaplar. Sabunlama sırasında sakalların ve fırça kıllarının dişli gibi birbiri, içine girmesiyle bir tür masaj yapılır. Bu fırçalama etkisiyle aynı zamanda cildin ölü tabakasının atılması ve gözeneklerin temizlenmesi sağlanmış olur. Sabunlama yaparken ağız, burun ve kulaklara sabun sürmemeye dikkat edilmelidir. İyi sabunlama yarı tıraştır sözü unutulmamalıdır.

1.6. Usturanın Kullanılması

Ustura eski çağlardan beri kullanılan bir tıraş aracıdır. İlk örnekleri iki parçadan kapanabilir özelliktedir. Kesici ağzıyla birlikte bir bütün olarak paslanmaz çelikten imal edilmiştir. Sürekli bilenerek kullanılır. Kesici uç değişmediği için sağlık açısından kullanımı uygun değildir. Günümüzde sağlık bakımından daha güvenli olan jiletli usturalar kullanılmaktadır. Usturanın kesici bölümünde bulunan kanala jilet takılarak kullanılır. Jiletli usturalar her müşteride jileti değiştirilerek kullanılır.

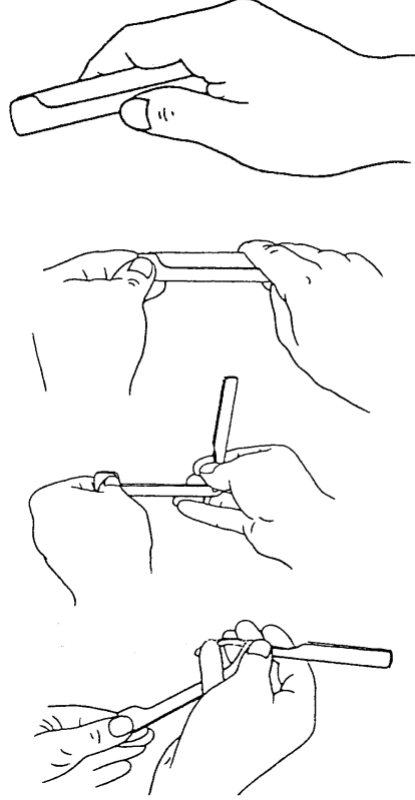
Resim 1.1: Ustura

Tıraş sırasında ustura kolay ve emin olarak kullanılmak zorundadır. Kasılgan duruşlar, emin olmayan hareketler tıraşa yaralanmalarla zarar verir. Ustura kullanma becerisini geliştirmek için bir kimsenin sakalını sabunladıktan sonra jiletsiz ustura ile ustura tutma, el ve bilek hareketleri yaparak deneyim kazanılabilir.

Usturayı Açma

- Kapalı usturayı sağ ele, yüzük parmağının pırazvana (kıvrımlı uç kenar) üzerinde duracak şekilde elde tutunuz. İşaret ve orta parmağı bıçağın boynu üzerinde sırta yakın olacak şekilde durdurunuz.
- Başparmak ile bıçağı kılıf altından tutunuz.
- Usturayı sol elin baş ve işaret parmağıyla kılıfın ön tarafından tutunuz ve sağ elin yüzük parmağıyla hafifçe bastırarak bıçağı açınız.

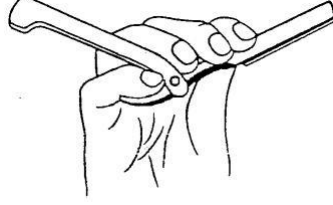
Resim 1.2 : Usturayı açma

Usturayı Normal Yönde Tutma

- Sağ elin başparmağını, usturayı bıçağın başlangıcında boyun önünde duracak şekilde tutunuz.
- İşaret, orta ve yüzük parmakları ile bıçağın boynuna bir karşı basınç yaparak hafif yukarı kaldırılmış kılıfı, yüzük parmağı ile küçük parmak arasında tutunuz.
- Küçük parmak tırnağını pırazvanaya yaslanır şekilde tutunuz.

Resim 1.3: Açılmış usturayı tutma

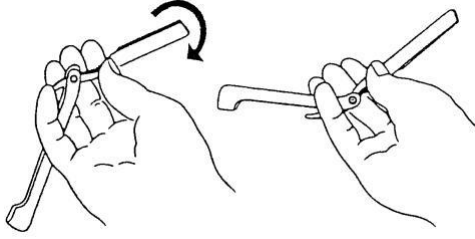

Resim 1.4: Usturayı düz yönde tutma

Ustura Bıçağını Ters Yönde Kullanma

- Usturayı normal yönde tutan sağ elin bileğini, kendi eksenini etrafında avuç dışarı bakacak şekilde döndürünüz.
- Başparmak ve işaret parmağının bir hareketi ile bıçak keskinini, sağı gösterecek şekilde döndürünüz.
- Sonra küçük parmak tırnağını yine pırazvanaya koyunuz.

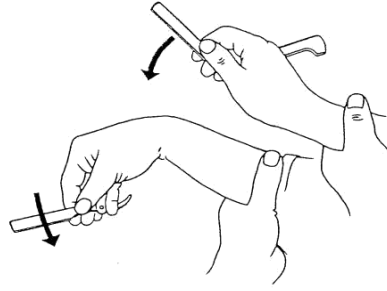

Resim 1.5: Usturayı ters yönde tutma

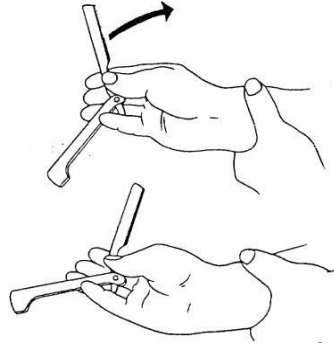
Usturayı Bilekten Hareket Ettirme

- **Sola doğru ustura hareketi (doğru yönde)**
 - Bıçağı doğru yönde sağ elle tutunuz.
 - Sol elle, sağ kolun bileğini sıkıca tutunuz.
 - Usturayla el bileğini kullanarak sağdan sola doğru daire hareketi yaparak, bıçağın ucuna çeyrek daire hareketi çizdiriniz.
 - Hareketleri kolla değil bilek hareketleriyle yapınız.

Resim 1.6: Usturayı düz yönde hareket ettirme

- **Sağa doğru bıçak hareketi (ters tutarak)**
 - Bıçağı ters yönde, sağ elle tutunuz.
 - Sol elle, sağ kolun bileğini sıkıca tutunuz.
 - Usturayla el bileğini kullanarak soldan sağa doğru, daire hareketi yaparak, bıçağın ucuna çeyrek daire hareketi çizdiriniz.
 - Hareketleri kolla değil, bilek hareketleriyle yapınız.

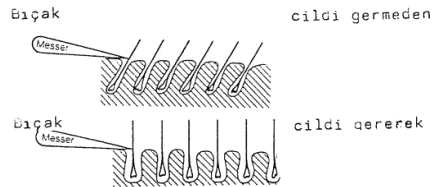

Resim 1.7: Usturayı ters yönde hareket ettirme

Alıştırımayı birçok kez tekrarlayın ve kolu tutmadan yapınız. Hareketin kolla değil bilekle yapılmasına dikkat ediniz. Tıraş yapmadan önce anlatılan alıştırmaları tekrarlayınız.

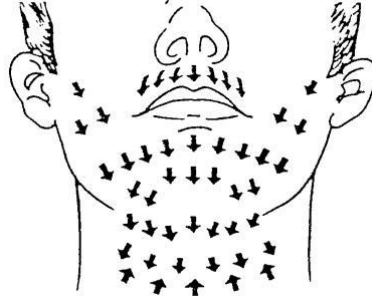
1.7. Tıraş Sırasında Cilt Germe Yöntemleri

Usturaya kaygan, sağlam bir zemin hazırlamak için, cilt gerilmek zorundadır. Bu bıçağın iyi kaymasını sağlar ve cildin yaralanmasını önler. Cilt doğru olarak gerilirse aynı zamanda ciltten eğri olarak büyüyen sakallar dikleştirilirler ve yeterli derinlikte kesilebilirler.

Resim.1.8: Cildi germe yöntemleri

Sakal normal olarak resim 1.9' da belirtilen yönlerde büyür. Tıraş sırasında sakalın her zaman normal yönde büyümediğine dikkat edilmelidir.

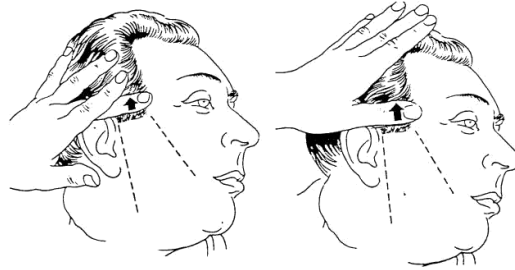
Resim 1.9: Kıl yönlerinin tespiti

Cilt, tıraşın aksi yönünden gerilmelidir. Bıçak genelde sakal yönünde hareket ettirilir. İkinci tıraş hareketinde büyüme yönünün tersine de hareket yapılır buna 'perdah' denilir. Bu perdah hareketiyle, cilt daha pürüzsüz ve parlak hale gelir. Buna halk arasında argo tabirle 'sinek kaydı' tıraş denilir. Genelde sol el cildi ustura arkasında gerer. Yalnızca özel durumlarda cilt ustura önünden de gerilebilir. Cilt gerilirken müşterinin dudağına dokunmak müşteriye rahatsızlık verebilir. Cilt germe alıştırmaları için alet kullanılmaz ama tıraş edilmemiş bir erkek model kullanılır.

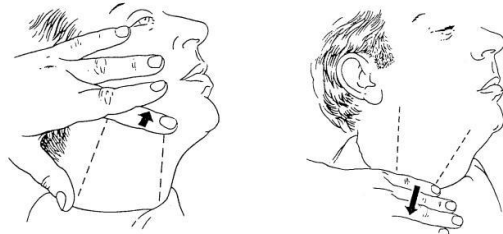

Küt cilt germe konisi (baş, orta ve küçük parmağı koyarak cildi germe)

- Sol elin baş ya da orta parmağının yüzün sağ yarısının sakal dibine (bkz. Resim: 1.10) düz koyunuz.
- Sonra cildi parmakla yukarı doğru geriniz.
- Koyduğunuz parmağın önündeki yanakta kaygan ve gergin bir cilt alanı oluşan biçiminden dolayı 'küt germe konisi' adını alır.

Resim.1.10: Küt cilt germe konisi

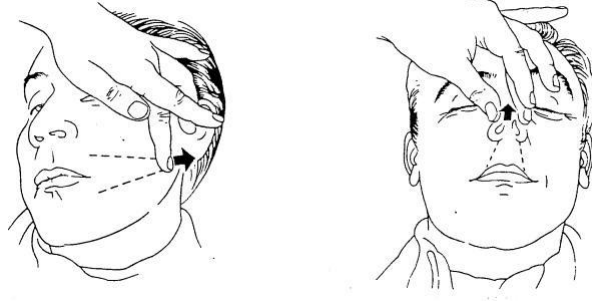

Resim 1.11: Küt cilt germe konisi

Sivri cilt germe konisi (parmak uçlarıyla cildi germe)

- Sol elin orta ya da baş parmağının ucunu hafifçe bastırarak sol (sağ) yanağa koyunuz.
- Müşterinin ağzının 3-4 cm uzağına (Bkz. Resim: 1.12) sonra parmakla cildi sağ (sola) doğru iyice geriniz.
- Koyduğunuz parmağın önündeki yanakta kaygan ve gergin bir cilt alanı oluşan biçiminden dolayı 'sivri germe konisi' adını alır.

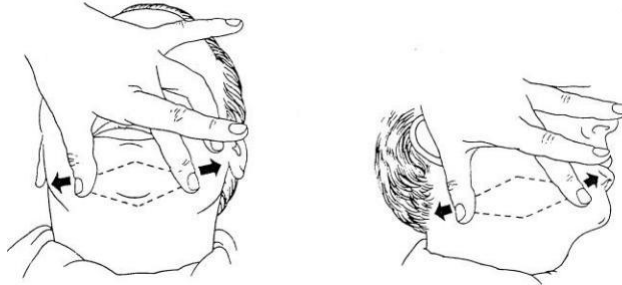

Resim 1.12: Sivri germe konisi.

Çift cilt germe konisi (orta ve başparmak ile cildi germe)

- Bu germe tekniği çeşitli tıraş hareketlerinde kullanılır. Bu durumda tipik olan cildin çenede gerilmesidir. Müşterinin çenesini üstten sol elin baş ve orta parmağı ile tutunuz.
- Orta ve başparmağı cilt üzerinde birbirinden ayırarak cildi (Bkz Resim:1.13) geriniz. Bu parmaklar arasında oluşan gergin alana 'çift germe konisi' denir.

Resim1.13: Çift cilt germe konisi.

1.7.1. Cilt Germe Uygulamalarında Hangi Hatalar yapılmamalıdır.

- **Baş dayanağını yanlış ayarlama**

Çok yükseğe ayarlama: Müşterinin boynu serbest kalmaz ve boyun cildi yeterince gerilemez.

Çok alçak ayarlama: Müşterinin başı çok arkaya yatar ve rahatsız eder.

- **Sakal büyüme yönünü dikkate almama**

Cilt yanlış yönde gerilebilir.

- **Cildi tıraş yönüne doğru germeme**

Sakalar dikleşmez, aksine yatar, kırışıklı bıçakla yaralanmaya neden olur.

• **Cilt çok az gerilirse**

Kaygan alan oluşmaz.

Kıllar yeterli açıda dikleşmez, bıçak kaymaz .

1.8. Cilt Üzerinde Ustura Kullanma

1.8.1 Önemi

Müşterinin canını acıtmadan sonuçta aynı oranda kaygan bir cilt elde etme, usturanın kullanımına bağlıdır. Usturayı doğru kullanmak için, usturayı tutma becerisi ve tıraşta cilt germe yöntemlerini önceden yeterli alıştırmalar yaparak beceri kazanılmalıdır.

Özenli bir işlem ve daima sakalın tüm kısımlarını kavramak için tıraş, düzenli bir bıçak hareketi sırasıyla yapılmalıdır.

1.8.2. Ustura Hareketlerinin Uygulanmasında Hangi Hatalar Yapılmamalıdır.

- › Cilt yanlış gerilmiş ve germe yanlış yapılmış ise
 - Sakallar yeteri derecede dikleşmez ve kaygan tıraş alanı oluşmaz.
- › Cildi gererken müşterinin ağzına dokunmak
 - Müşteri rahatsız olur.
- › Usturayı çok dik yerleştirme
 - Tıraş acı verir, cilt tahriş olur ya da yaralanır.
- › Usturayı çok bastırma
 - Tahriş ve yaralanmaya sebebiyet verilebilir.
- › Usturayı kollla hareket ettirme
 - Tıraş zorlaşır.
- › Köpük bıçaktan zamanında temizlenmediğinde
 - Ustura bundan sonraki harekette emin olarak kullanılmayabilir.
- › Bıçaktan köpük damlayabilir.
 - Müşteriyle tıraş sırasında konuşma
- Yaralanma tehlikesi olabilir.

1.9. Sabun Köpüğünün Silinmesi

Müşterinin sakal bölgesine tıraş kremi uygulanarak köpürtülür. Tıraşa, başlangıç noktası olan favorideki köpüğün usturanın sırtıyla (keskin olmayan tarafı) sıyrılıp favori ucunun açığa çıkartılması ile başlanır. Böylelikle tıraşın başlangıç noktası açıkça görülebilir ve sakal dibinin yani favorinin çok yüksekte tıraş edilmesi tehlikesi önlenir. Tıraşlama sırasında usturaya biriken köpük emici bir bezle ya da el üstüne sıyrıılır. Uygulamaya rahat bir şekilde devam edebilmek için köpük el üstünde fazla biriktirmemelidir.

Sakal Çeşitleri

Çember Sakal: Sakalın üstünden ve çene altından tıraş edilerek yüzü çember gibi çeviren ay şeklinde kısa kesilen sakal çeşididir. Çember sakal din adamları ve dini kesim tarafından benimsenmiştir. Çember sakal, ustura, tarak ve makasla şekillendirilebilir.

Resim 2.1: Çember sakal

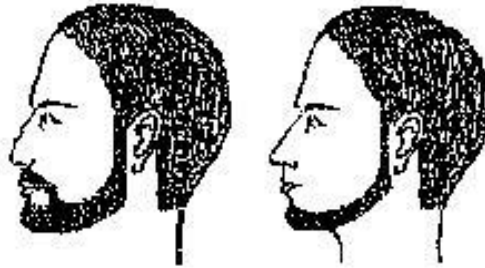
Top Sakal: Çenede bıyık uçlarıyla beraber ağız kenarından çene altına kadar olan sakal çeşididir.

Resim 2.2: Top sakal

Jön Sakal: Favoriden ince hatla başlayıp çene altına doğru inerken, bıyıkla birleşip alt dudak kenarı tıraş edilen sakal çeşididir.

Kaba Sakal: Hiçbir işlem yapılmadan doğal halinde uzatılan sakaldır.

Resim 2.4: Kaba sakal

Köse Sakal: Kılırları seyrek çıkan, düzgün şekil verilemeyen sakal çeşididir.

Teke Sakal: Çene üzerinde püskül gibi bırakılmış, kılların uçları kesilmeyerek uzatılmış sakaldır. Binlerce yıl önce Orta Asya Türkleri tarafından Çinlilerde görülerek alınıp, benimsenmiş bir sakal çeşididir. Buna keçi sakalı da denilir.

Resim 2.5: Teke Sakal

Kirli Sakal: Doğal halinde bir iki günlük uzamış sakaldır.

Resim 2.6: Kirli sakal